

Asia: VN/ 797/2021

Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kyberturvallisuuden kehittämisohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

NAISTEN VALMIUSLIITON LAUSUNTO KYBERTURVALLISUUDEN KEHITTÄMISOHJELMASTA

Asia: Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kyberturvallisuuden kehittämisohjelmasta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/ 797/2021

Yleistä

Yhteiskunta on entistä enemmän riippuvainen digitaalisista järjestelmistä ja siihen siirtymistä on nopeuttaneet globaalit terveysuhat, kuten covid-19. Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteita kansallisen kyberturvallisuuden kehittämisestä liittyen tilannekuvan parantamiseen, kansainvälisen yhteistyön tiivistämiseen sekä kansallisen koordinaation tehostamiseen. Naisten Valmiusliitto ry haluaa lausunnossaan tuoda esille kolmannen sektorin näkökulman painottaen tavoitteista kansallista kyberturvallisuuden tilannekuvaa ja kansallisen koordinaation tehostamista. Kyberturvallisuuden johtamisen koordinaatiomallissa tulee huomioida hallinnon ja elinkeinoelämän lisäksi myös järjestöedustus. Naisten Valmiusliitto haluaa kiinnittää erityistä huomiota kehittämisohjelmassa kansalaisten kykyyn suojata itseään ja muita kyberuhkilta sekä taitoihin ja kykyyn puuttua ongelmiin sekä saattaa kyberturvallisuutta uhkaavat tilanteet tarvittaessa viranomaisten tietoon.

Kehittämisohjelman pääteemat ja tavoitteet

- 1) Huippuluokan osaaminen

Järjestöillä on mahdollisuus toimia ns. matalan kynnyksen kouluttajina, kiinnostuksen herättäjinä ja tietoisuuden edistäjinä kyberturvallisuuden uhista ja niihin puuttumisesta. Kyberturvallisuuskeskus voisi parhaimmillaan toimia järjestöjen toimintaa tukevana koordinaatiotahona ja yhteistyöfoorumina, joka hallinnoi järjestöjen kanssa käytävää tilannekuvakeskustelua, välittää tietoa järjestöille järjestöjä ja kansalaisia koskevista kyberuhista, kouluttaa järjestötoimijoita ja tuottaa tai kokoaa yhteen kyberturvallisuuden koulutuspaketteja eri kohderyhmille. Osalla järjestöistä on jo nyt aktiivista kyberturvallisuuskoulutusta ja muuta kansalaisille suuntautuvaa kyberturvallisuutta edistävää toimintaa, kuten yhteistyötä viranomaisten kanssa.

Naisten Valmiusliitto ry järjestää suomalaisille naisille kyberturvallisuuden peruskoulutusta viikonlopun pituisissa NASTA-harjoituksissa ja yksittäisinä kursseina. Kurssin tavoitteena on, että kurssilainen ymmärtää kyberturvallisuuden perusteet, muistaa kodin tietoturvaan keskeisesti liittyvien teknisten laitteiden suojaamisen ja niihin liittyvät riskitekijät, sekä ymmärtää turvallisen toiminnan verkossa ja sosiaalisen median käytön periaatteet. Lisäksi Naisten Valmiusliitto järjestää tietoisuutta edistävää koulutusta informaatiovaikuttamisesta ja hybridiuhkista.

Vahva kyberturvallisuus edellyttää kansalaisten kykyä tunnistaa kyberuhkia, ymmärtää oman toiminnan merkitys ja suojautua niiltä sekä kykyä raportoida havainnoista tarvittaessa viranomaisille. Järjestöt ovat keskeisessä roolissa tunnistessaan kansalaisten toimintavalmiuksia käyttää digitaalisia palveluita ja laitteita sekä tunnistessaan niihin liittyviä riskejä ja menettelytapoja ongelmatilanteisiin jouduttaessa. Kansallisella tasolla ajantasainen kyberturvallisuuskoulutus ei ole yhdenmukaista (tuottajina esim. oppilaitokset, koulut, järjestöt) eikä tavoita kaikkia, jolloin meillä on suuri joukko omaehtoisen kouluttautumisen sekä tiedonhaun varassa ja saatavilla olevan koulutuksen tavoittamattomissa.

Kansalaisten on lisäksi tarpeen ymmärtää paremmin kybertoimintaympäristöjen moniulotteisuus, jossa edellytetään yhä enemmän myös kykyä kriittiseen mediasisältöjen tulkintaan informaatiovaikuttamiseen vastaamiseksi. Tässä järjestöt ovat keskeisessä asemassa tavoittamaan kansalaiset ja edistämään turvallista ja yhdenvertaista osallistumismahdollisuutta yhteiskuntaan.

Järjestöt ovat kiinnostuneet myös organisaationa toimimaan yhdessä viranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa tilannekuvasta käytävän keskustelun lisäksi erilaisissa harjoituksissa, joissa vahvistetaan samalla järjestöjen suojautumiskeinoja erilaisiin kyber- ja hybridiuhkamalleihin.

2) Kiinteä yhteistyö

Tiivis yhteistyö järjestöjen kanssa mahdollistaa viranomaisille luotettavan tilannekuvan, matalan kynnyksen raportoida ongelmatilanteista ja auttaa ehkäisemään uhkia riittävän ajoissa.

Järjestökenttä ei ole mitenkään homogeeninen ryhmä vaan tavoittaa hyvin erilaisia kohderyhmiä ja sitä kautta mahdollistaa myös monipuolisen tilannekuvan välittämisen kansalaisten suunnalta. Järjestöjen ja viranomaisten välinen yhteistyö tulisi olla vielä selkeämmin määritelty ja sen tulisi olla kaksisuuntaista. Viranomaiset eivät välttämättä esimerkiksi tiedä, miten erilaisia vaikuttamisyrittäjiä kansalaisiin kohdistetaan. Kansalaiset eivät vastaavasti osaa näistä viestiä oikealle taholle ongelmien korjaamiseksi. Järjestöt toimivat tässä hyvänä linkkinä kansalaisten ja viranomaisten välillä.

Yhteenvetona:

Kehittämishjelmassa olisi hyvä tuoda selkeämmin esille kolmannen sektorin rooli, sekä sille osoitettu koordinoiva vastuutaho kyberturvallisuuskeskuksesta, jotta olemassa oleva tieto ja resurssit saataisiin parhaiten hyödynnettyä. Tiivis ja hyvä yhteistyö vahvistaa osaamista sekä välillisesti vahvistaa kansalaisten luottamusta yhteiskunnan toimivuuteen. Myös häiriötilanteiden toiminnot rakennetaan normaaliolojen toimintamallia ja osaamista hyödyntäen.

Naisten Valmiusliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kyberturvallisuuden kehittämishjelmasta. Lisätietoja lausunnosta antaa pääsihteeri Kaarina Suhonen, kaarina.suhonen@naistenvalmiusliitto.fi, puh. 040 561 1655.

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY

Paula Risikko

puheenjohtaja

Kaarina Suhonen

pääsihteeri

Naisten Valmiusliitto ry on valtakunnallinen yhteistyöjärjestö, joka on perustettu vuonna 1997. Liiton puheenjohtaja toimii Paula Risikko. Liitto yhdistää 10 naisten vapaaehtoista maanpuolustus- ja turvallisuustyötä tekevää jäsenjärjestöä, joissa toimii yli 100 000 naista. Liiton tarkoituksena on kehittää naisten turvallisuuteen ja varautumiseen liittyviä valmiuksia koulutuksen kautta sekä lisätä naisten mahdollisuuksia toimia poikkeusoloissa yhteiskunnan hyväksi. Liiton toiminta ei ole sotilaallista. Naisten Valmiusliiton päätoimintaa ovat NASTA- ja PikkuNASTA-valmiusharjoitukset, joita toteutetaan eri puolilla Suomea. www.naistenvalmiusliitto.fi

Suhonen Kaarina
Naisten Valmiusliitto ry

Aksela Suvi
Naisten Valmiusliitto